

Sygn. akt IV CZ 78/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi pozwanego
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 marca 2011 r.,
w sprawie z powództwa Ł.W.
przeciwko K. W.
o ochronę dóbr osobistych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 listopada 2017 r.,
zażalenia pozwanego
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 27 czerwca 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę pozwanego K. W. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa Ł.W., zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 24 marca 2011 r.

Pozwany wniósł skargę o wznowienie postępowania pismem z dnia 21 marca 2017 r. wskazując w uzasadnieniu, że po wydaniu wyroku z dnia 24 marca 2011 r. doszło do ujawnienia nowych dowodów, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, w postaci teczki T.W. „B.”, ujawnionej przez Instytut Pamięci Narodowej, a znajdującej się uprzednio w posiadaniu C. K.. Do ujawnienia teczki doszło w dniu 16 lutego 2016 r., jednak w ocenie pozwanego dokumentacja, która została odnaleziona w domu C. K., uzyskała walor wiarygodności dopiero z chwilą potwierdzenia jej autentyczności przez biegłych grafologów z Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dr Jana Sehna w Krakowie (dalej: „Instytut”), co nastąpiło w dniu 31 stycznia 2017 r. Dopiero wtedy zmaterializowała się podstawa wznowienia.

Sąd Apelacyjny ocenił, że podstawa wznowienia wskazana w skardze przez pozwanego odpowiada podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c. Niemniej zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c., skarga o wznowienie oparta na tej podstawie musi być wniesiona w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym strona się o niej dowiedziała. Skoro pozwany dowiedział się o ujawnionych dokumentach mających stanowić teczkę T.W. „B.” w dniu 16 lutego 2016 r., a dokumenty te miały być nowym, wykrytym dowodem w sprawie, to termin do wniesienia skargi o wznowienie określony w art. 407 § 1 k.p.c. należało liczyć od tego dnia. Na rozpoczęcie biegu tego terminu nie miała wpływu okoliczność, że w dniu 31 stycznia 2017 r. biegli z Instytutu przedstawili opinię grafologiczną mającą potwierdzać autentyczność teczki T.W. „B.”, ponieważ podstawę wznowienia miała stanowić przedmiotowa teczka jako nowy, wykryty dowód w sprawie, a nie przywołana opinia, a ponadto to do sądu rozpatrującego skargę o wznowienie należałaby weryfikacja autentyczności tego dowodu, dokonywana na potrzeby wznowienia postępowania.

W rezultacie ze bezpodstawne Sąd ocenił twierdzenie pozwanego, że dla zachowania terminu do wniesienia przez niego skargi o wznowienie decydujące znaczenie miała mieć nie chwila ujawnienia wskazanego w niej dowodu, lecz chwila

oceny jego wiarygodności przez inny podmiot niż sąd powołany do rozstrzygnięcia o tej skardze.

Na podstawie art. 407 § 1 i art. 410 § 1 k.p.c. Sąd odrzucił więc skargę o wznowienie złożoną przez pozwanego.

Na postanowienie z dnia 27 czerwca 2017 r. zażalenie wniósł pozwany. Zarzucił naruszenie art. 410 § 1 w związku z art. 407 § 1 k.p.c., argumentując, że przesłanką uznania, iż termin do złożenia skargi o wznowienie opartej na podstawie restytucyjnej rozpoczął bieg, jest możliwość oceny przez stronę prawdopodobnego wpływu środka dowodowego na wynik sprawy, a w okolicznościach sprawy możliwość ta ziściła się dopiero w chwili wstępnego zweryfikowania przedmiotowego dowodu przez biegłych.

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przypadku, gdy podstawą skargi o wznowienie jest wykrycie takiego środka dowodowego, który mógłby mieć wpływ na wynik sprawy, a z którego strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.), dla ustalenia początku biegu terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c. istotna jest chwila, w której strona dowiedziała się o tym środku i mogła ocenić jego możliwy wpływ na wynik sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66, OSPiKA 1968 r., nr 9, poz. 198, z dnia 13 lutego 2015 r., II CZ 95/14, nie publ., z dnia 2 lutego 2017 r., I CZ 13/17, nie publ.). Dowiedzenie się ponadto musi być tego rodzaju, aby strona mogła skorzystać z wykrytego środka dowodowego, tj. wystąpić z odpowiednim wnioskiem dowodowym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2017 r., I CZ 13/17, nie publ.), jak również musi być wiarygodne, tj. konieczne jest, aby wiedza strony o środku dowodowym była pewna lub przynajmniej prawdopodobna (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66, OSPiKA 1968 r., nr 9, poz. 198).

Możliwość oceny przez stronę potencjalnego wpływu środka dowodowego na wynik sprawy dotyczy tego, czy środek dowodowy mógłby pozwolić na podważenie albo uzupełnienie dokonanych wcześniej ustaleń faktycznych w ten sposób, że w grę wchodziłoby inne rozstrzygnięcie sprawy. Chodzi więc o możliwość oceny

odniesioną do tego, jakich okoliczności faktycznych dotyczy środek dowody. Kwestia, czy dany środek dowodowy jest autentyczny, lub tego, jaka moc dowodowa może mu zostać przypisana przez sąd, nie wchodzi w zakres ustalenia możliwości oceny przez stronę potencjalnego wpływu środka dowodowego na wynik sprawy. Pozostaje w związku z tym bez znaczenia dla ustalenia początku biegu terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c.

Przyjmując taki punkt widzenia stwierdzić należy, że w okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny trafnie uznał, iż relewantne dla oceny początku biegu terminu, o którym mowa w art. 407 § 1 k.p.c., było jedynie to, kiedy pozwany dowiedział się o dokumentach odnalezionych w domu C. K., mających stanowić teczkę T.W. „B.”, a nie to, kiedy biegli wyrazili opinię co do autentyczności tych dokumentów. Odnalezione dokumenty miały bowiem dowodzić współpracy powoda z organami bezpieczeństwa PRL, co było okolicznością rozstrzygającą dla wyniku sprawy. Ich potencjalny wpływ na wynik sprawy pozwany mógł ocenić w chwili, w której dowiedział się o nich, nie dopiero w chwili, w której dowiedział się o opinii biegłych co do ich autentyczności.

Zarzut naruszenia art. 410 § 1 w związku z art. 407 § 1 k.p.c. jest więc bezzasadny.

Niezależnie jednak od niedochowania terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c. skarga o wznowienie wniesiona przez pozwanego podlegała odrzuceniu także z tego względu, że została złożona po upływie terminu określonego w art. 408 k.p.c., biegnącego od dnia uprawomocnienia się wyroku objętego skargą o wznowienie. Termin ten jest istotny w sprawie, ponieważ pozwany oparł skargę na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c., do której termin ten ma zastosowanie.

Wprawdzie na mocy art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 187) z dniem 15 lutego 2017 r. dotychczasowy termin pięcioletni wskazany w art. 408 k.p.c. został wydłużony do dziesięciu lat, jednak z mocy art. 2 powołanej ustawy ten nowy wydłużony termin ma zastosowanie w sprawach wszczętych przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed dniem 15 lutego 2017 r., wtedy, gdy do tego dnia nie upłynął termin pięcioletni określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed tym dniem. Jeśli więc przed dniem 15 lutego 2017 r. upłynął dotychczasowy termin pięcioletni określony

w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do tego dnia, to nie ma zastosowania termin dziesięcioletni określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od tego dnia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., II CZ 56/17, nie publ.).

Wyrok Sądu Apelacyjnego, od którego wniesiono skargę o wznowienie, stał się prawomocny w dniu jego wydania i ogłoszenia, tj. w dniu 24 marca 2011 r. Termin pięcioletni określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 lutego 2017 r. upłynął w dniu 24 marca 2016 r. Skoro termin ten upłynął przed dniem 15 lutego 2017 r., to w sprawie nie ma zastosowania termin dziesięcioletni, który jest określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od tego dnia, lecz właśnie termin pięcioletni, określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 lutego 2017 r. Pozwany wniósł skargę o wznowienie pismem z dnia 21 marca 2017 r., a więc po dniu 24 marca 2016 r., w którym upłynął termin pięcioletni określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 lutego 2017 r.

Upływ terminu określonego w art. 408 k.p.c. skutkuje niedopuszczalność skargi o wznowienie niezależnie od tego, czy upłynął termin określony w art. 407 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2016 r., I CZ 68/16, nie publ.).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 i art. 406 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

kc

aj